

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Факультет менеджменту
Кафедра економічної теорії та міжнародних економічних відносин

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня магістра

Здобувача вищої освіти Григор А.В. академічної групи 292-24м-1
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»
на тему «Міжнародні інвестиції, як фактор зростання конкурентоспроможності та політичного впливу»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Пилипенко Ю.І.			
розділів:				
1	Пилипенко Ю.І.			
2	Пилипенко Ю.І.			
3	Пилипенко Ю.І.			

Рецензент				
------------------	--	--	--	--

Нормоконтролер	Геращенко С.О.			
-----------------------	----------------	--	--	--

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
економічної теорії та міжнародних
економічних відносин
_____ Смесова В.Л.
(підпис) (прізвище, ініціали)
« ____ » _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня магістра

**Здобувача вищої освіти Григор А.В. академічної групи 292-24м-1
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»
на тему «Міжнародні інвестиції, як фактор зростання
конкурентоспроможності та політичного впливу»**
затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» № 1160/С від
13.10.2025 р.

Розділ	Зміст	Термін виконання
Теоретичні засади міжнародних інвестицій як фактора конкурентоспроможності та політичного впливу	Аналіз теоретичних підходів до дослідження міжнародних інвестицій, з'ясування їх сутності та механізму прояву в економіці	29.09.2025- 26.10.2025
Аналіз впливу міжнародних інвестицій на конкурентоспроможність та політичний потенціал України	Аналіз <u>тенденцій залучення та факторів впливу міжнародних інвестицій на конкурентоспроможність та адаптивну здатність України</u>	27.10.2025- 27.11.2025
Рекомендації щодо підвищення ефективності використання міжнародних інвестицій у формуванні конкурентоспроможності та політичного впливу України	Обґрунтування стратегічних напрямів інвестиційної політики України щодо підвищення ефективності використання міжнародних інвестицій	28.11.2025- 04.12.2025
Оформлення та надання кваліфікаційної роботи магістра до ЕК		05.12.2025

Завдання видано

(підпис керівника)

Пилипенко Ю.І.

Дата видачі 01.09.2025

Дата подання до екзаменаційної комісії 08.12.2025

Прийнято до виконання

(підпис здобувача вищої освіти)

Григор А.В.

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 93 сторінок, 14 рисунків, 3 таблиці, 51 використане джерело.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано роль міжнародних інвестицій у підвищенні конкурентоспроможності та політичного впливу України в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій економіки.

Об'єкт дослідження: система відносин щодо залучення та використання міжнародних прямих іноземних інвестицій.

Предмет дослідження: механізми впливу прямих іноземних інвестицій на конкурентоспроможність національної економіки та політичний вплив держави на прикладі України.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні міжнародних інвестицій як чинника підвищення конкурентоспроможності та політичного впливу України, а також у розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційної політики держави.

Положення, що захищаються: обґрунтування ролі міжнародних інвестицій як інструменту економічного зростання та політичного впливу України; удосконалений підхід до оцінки інвестиційної привабливості з урахуванням безпекового фактору; обґрунтування механізмів стимулювання інвестицій у стратегічні сектори економіки, зокрема оборонно-промисловий комплекс.

Результати роботи можуть бути використані: у науково-дослідній діяльності, освітньому процесі, при розробці програм залучення іноземних інвестицій та стратегій післявоєнного відновлення України.

Робота має застосування у сфері: міжнародної економіки, державної інвестиційної політики та стратегічного планування розвитку національної економіки.

Висновки, пропозиції щодо розвитку об'єкта розроблення: запропоновано комплекс заходів щодо вдосконалення інвестиційного клімату України, включаючи податкове стимулювання, розвиток спеціальних інвестиційних режимів, індустриальних парків та механізмів залучення інвестицій у стратегічні галузі економіки.

У роботі використано такі методи дослідження: аналіз і синтез, системний аналіз, порівняльний аналіз, метод DPSIR, SWOT-аналіз, статистичні та економіко-математичні методи.

Ключові слова: МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЇ, ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ, ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ, ПОЛІТИЧНИЙ ВПЛИВ ДЕРЖАВИ, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ, ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС.

ABSTRACT

Explanatory note: 93 pages, 14 figures, 3 tables, 51 references.

The qualification thesis analyzes the role of international investment in enhancing the competitiveness and political influence of Ukraine under conditions of wartime and post-war economic transformation.

Object of the research: the system of relations concerning the attraction and use of international foreign direct investment.

Subject of the research: mechanisms of influence of foreign direct investment on the competitiveness of the national economy and the political influence of the state, using Ukraine as a case study.

Purpose of the qualification thesis is to examine international investment as a factor in increasing Ukraine's competitiveness and political influence, as well as to develop practical recommendations for improving the state's investment policy.

Provisions submitted for defense: substantiation of the role of international investment as an instrument of economic growth and political influence of Ukraine; an improved approach to assessing investment attractiveness with consideration of the security factor; justification of mechanisms for stimulating investment in strategic sectors of the economy, in particular the defense-industrial complex.

The results of the research can be used: in scientific research activities, the educational process, in the development of programs for attracting foreign investment, and in strategies for Ukraine's post-war recovery.

Application area of the research: international economics, state investment policy, and strategic planning of national economic development.

Conclusions and proposals for the development of the research object: a comprehensive set of measures to improve Ukraine's investment climate has been proposed, including tax incentives, the development of special investment regimes, industrial parks, and mechanisms for attracting investment to strategic sectors of the economy.

Research methods used: analysis and synthesis, systems analysis, comparative analysis, the DPSIR method, SWOT analysis, statistical and economic-mathematical methods.

Keywords: INTERNATIONAL INVESTMENT, FOREIGN DIRECT INVESTMENT, ECONOMIC COMPETITIVENESS, INVESTMENT CLIMATE, STATE POLITICAL INFLUENCE, ECONOMIC SECURITY, POST-WAR RECOVERY, DEFENSE-INDUSTRIAL COMPLEX.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ФАКТОРА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ	
1.1. Еволюція теоретичних підходів до дослідження міжнародних інвестицій та їх впливу на розвиток країн	9
1.2. Сутність та механізми прояву міжнародних інвестицій у сучасній економіці.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ПОЛІТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ	
2.1. Тенденції залучення міжнародних інвестицій в Україну в сучасних умовах	33
2.2. Аналіз факторів прямого та непрямого впливу міжнародних інвестицій на конкурентоспроможність України.....	43
2.3. Оцінка здатності України адаптуватися до викликів глобального середовища	50
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ УКРАЇНИ	
3.1. Стратегічні напрями підвищення ефективності використання міжнародних інвестицій.....	63
3.2 Обґрунтування доцільності впровадження інвестиційних стимулів для підвищення конкурентоспроможності та політичного впливу України	73
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах глобалізації та постійних змін міжнародні інвестиції є дуже важливим фактором економічного зростання, технологічного прогресу та посилення конкурентних позицій держав на світовій арені. Потоки прямих іноземних інвестицій забезпечують необхідне фінансування для розвитку і є засобом поширення передових технологій, управлінських практик та інновацій, а також інтеграції країни у глобальні ланцюги доданої вартості. У цьому контексті інвестиційна активність все більше розглядається як інструмент економічної дипломатії та впливу сильної позиції держави.

У випадку України питання іноземних інвестицій стало особливо важливим через повномасштабну військову агресію росії, яка призвела до значних втрат виробничої потужності країни, інфраструктури та інвестиційної привабливості. Післявоєнна реконструкція залежать від дуже високих обсягів зовнішнього капіталу. У такому середовищі міжнародні інвестиції стають необхідною умовою для економічного відновлення і також важливою частиною для зміцнення позицій України в міжнародній системі економічних та політичних відносин. З огляду на це, актуальним є комплексне дослідження ролі міжнародних інвестицій у формуванні конкурентоспроможності України, а також оцінка їхнього впливу на політичний авторитет держави в глобальному середовищі.

Ступінь наукової розробки проблеми. Іноземні та вітчизняні науковці широко залучаються до вивчення як теоретичних, так і прикладних аспектів міжнародного руху капіталу. Основні ідеї теорій міжнародних інвестицій були розроблені Дж. Даннінгом, Р. Верноном, П. Кругманом, Р. Лукасом, які досліджували мотивацію транснаціональних корпорацій, вплив прямих іноземних інвестицій на економічне зростання та структурні зміни в економіках країн-реципієнтів. Серед українських дослідників вивчення таких питань, як інвестиційна привабливість, державне регулювання інвестиційних

процесів та інтеграція України у світову економіку, здійснювали В. Гейць, О. Білоус, Т. Мельник, Д. Лук'яненко, А. Філіпенко та інші.

Слід зазначити, що незважаючи на наукові досягнення в цій сфері, залишаються питання взаємозалежності міжнародних інвестицій з конкурентоспроможністю та політичним впливом держави в умовах воєнного та післявоєнного перетворення, їх взаємозв'язок не є добре систематизованим, що вимагає подальших досліджень.

Метою роботи є дослідження міжнародних інвестицій як чинника підвищення конкурентоспроможності та політичного впливу України, а також розробка рекомендацій щодо покращення інвестиційного клімату.

Для досягнення мети роботи сформовані наступні завдання:

- проаналізувати теоретичні підходи до дослідження міжнародних інвестицій та їх впливу на розвиток країн;
- обґрунтувати сутність та механізми прояву міжнародних інвестицій у сучасній економіці;
- визначити основні тенденції розвитку інвестиційних процесів у світі;
- оцінити сучасний стан інвестиційного клімату України та факторів, що на нього впливають;
- проаналізувати роль міжнародних інвестицій у підвищенні конкурентоспроможності національної економіки;
- обґрунтувати доцільність запровадження інвестиційних стимулів та спеціальних режимів;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення інвестиційної політики України.

Об'єктом дослідження є система відносин з приводу залучення та використання міжнародних прямих інвестицій.

Предметом дослідження є механізми впливу прямих іноземних інвестицій на конкурентоспроможність національної економіки та політичний вплив держави на прикладі України.

У процесі написання роботи було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних *методів дослідження*, зокрема:

1. Аналіз наукової літератури та нормативно-правових документів (для визначення понять і правового поля дослідження);
2. Метод системного аналізу (для вивчення взаємозв'язків між інвестиційною політикою, безпекою та політичною стабільністю);
3. Метод DPSIR (для структурованого аналізу зовнішніх і внутрішніх чинників інвестиційного впливу);
4. Порівняльний аналіз (для порівняння різних методів інвестування);
5. SWOT-аналіз (для ідентифікації сильних і слабких сторін інвестиційної політики).

У роботі представлені наукові результати, які подаються на захист, зокрема:

- обґрунтовано роль міжнародних інвестицій як інструменту економічного зростання і також зміцнення політичного впливу України в умовах воєнного часу та післявоєнних трансформацій;
- покращено підхід до оцінки інвестиційної привабливості України з урахуванням фактору безпеки та секторальних пріоритетів;
- обґрунтування механізмів стимулювання міжнародних інвестицій у стратегічні сектори економіки, зокрема оборонно-промисловий комплекс.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, матеріали міжнародних організацій таких як Світовий банк, МВФ, UNCTAD, OECD, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, НБУ, аналітичні звіти міжнародних рейтингових агентств, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, а також матеріали електронних інформаційних ресурсів.

Практичне значення магістерської роботи полягає в її можливому застосуванні для створення державної інвестиційної політики, встановлення зусиль для заохочення реалізації програм, які сприяють залученню прямих іноземних інвестицій, а також для цілей державних органів, міжнародних організацій та економічних суб'єктів, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю.

Основні результати роботи пройшли апробацію і доповідалися на науково-технічній конференції «Тиждень студентської науки – 2025» та на XXXVI Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Трансформація економічних систем та інститутів у нових геостратегічних реаліях».

Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки, він містить 3 таблиці, 14 рисунків та 51 найменування використаних джерел.

ВИСНОВКИ

У магістерській кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження міжнародних інвестицій як чинника підвищення конкурентоспроможності та політичного впливу України в умовах постійної зміни глобального економічного середовища, російсько-української війни і післявоєнного відновлення.

Продемонстровано актуальність теми дослідження, що являє собою зростання ролі міжнародних інвестицій у забезпеченні економічного зростання, технологічної модернізації та формуванні стійких конкурентних позицій держав у світовій економіці. Підтверджено, що в умовах повної військової агресії проти України та майбутньої реконструкції міжнародний капітал для України набуває стратегічного значення для забезпечення фінансового капіталу і також як інструмент економічної дипломатії та засіб підвищення політичного статусу держави.

Проаналізовано теоретичні підходи до дослідження міжнародних інвестицій та їх впливу на розвиток країн, у результаті чого показана еволюція наукових поглядів від класичних теорій міжнародного руху капіталу до сучасних концепцій, що акцентують увагу на ролі інституційних чинників, інновацій, людського капіталу та глобальних ланцюгів доданої вартості. Обґрунтовано, що сучасні теорії розглядають міжнародні інвестиції як багатовимірне явище, яке формує не тільки економічний потенціал, але і політичні позиції держав.

Обґрунтовано сутність та механізми прояву міжнародних інвестицій у сучасній економіці, що дозволило розкрити їхню роль як джерело передачі технологій, управлінських практик і інновацій. Визначено, що ефективність впливу прямих іноземних інвестицій на розвиток країни-реципієнта значною мірою залежить від якості інституційного середовища, державної політики та рівня економічної і політичної стабільності.

Визначено найзначніші тенденції в еволюції інвестиційного процесу у світі, серед яких посилення геополітичних впливів, зростаюче значення, пов'язане з фактором безпеки, та зміщення капіталу в бік стратегічних галузей. Більше того, ці тенденції безпосередньо впливають на здатність України залучати інвестиції з-за кордону.

Оцінено сучасний стан інвестиційного клімату України та фактори, що на нього впливають використавши системний аналіз SWOT-методу. Встановлено, що центральними стримуючими чинниками є високі безпекові ризики, інституційні обмеження та нестабільність регуляторного середовища, водночас визначено наявність значного потенціалу для відновлення інвестиційної привабливості за умови реалізації цілеспрямованої державної політики.

Виявлено, що високий ризик безпеки, інституційні обмеження та нестабільність регуляторного середовища є основними факторами, що стримують, з значними перспективами для поживлення інвестицій, якщо буде прийнята успішна державна політика. У цьому контексті було проведено аналіз впливу міжнародних інвестицій на конкурентоспроможність національної економіки, що дозволить підтвердити їх позитивну роль у модернізації виробництва, підвищенні продуктивності праці, збільшенні експорту та інтеграції України у світову економічну систему.

Рекомендовано запровадження інвестиційних стимулів та спеціальних режимів, спрямованих на активізацію залучення прямих іноземних інвестицій. Запропоновано використання податкових стимулів, спеціальних економічних зон, індустріальних парків як інструментів підвищення інвестиційної привабливості України.

Виявлено перспективність інвестування у стратегічні сектори економіки, зокрема оборонно-промисловий комплекс, як одного з передових напрямів післявоєнної трансформації економіки України. Розвиток цього сектору здатний забезпечити мультиплікативний ефект для економіки, стимулювати інноваційну діяльність та посилити міжнародні позиції держави.

Рекомендації щодо вдосконалення інвестиційної політики України, які мають комплексний характер і охоплюють правові, податкові, інституційні та фінансові аспекти. Реалізація запропонованих заходів може сприяти покращенню інвестиційного клімату, зростанню обсягів міжнародних інвестицій та підвищенню конкурентоспроможності національної економіки.

Продемонстровано практичне значення результатів дослідження, які можуть бути використані органами державної влади при формуванні інвестиційної та зовнішньоекономічної політики, міжнародними організаціями, а також суб'єктами господарювання, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Апробація результатів на науково-практичних конференціях підтверджує їхню наукову та прикладну цінність.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок що міжнародні інвестиції є неабияк важливим чинником підвищення конкурентоспроможності та політичного впливу України в умовах сучасних глобальних викликів. Результати впровадження рекомендацій, зроблених у цій роботі, створюють передумови для створення сприятливого інвестиційного клімату, сталого економічного розвитку, подальшого зміцнення позицій України у світовій економіці.

РЕЦЕНЗІЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

здобувача вищої освіти групи 292м-24-1 Григор Анастасії Вадимівни
на тему «Міжнародні інвестиції, як фактор зростання
конкурентоспроможності та політичного впливу»

В сучасних умовах можливості країн стабільно забезпечувати стале економічне зростання та підвищувати рівень добробуту свого населення багато у чому залежать від обсягу, ефективності та напрямів використання інвестиційних ресурсів. Велике значення при цьому належить міжнародним інвестиціям, оскільки глобалізована економіка має величезний інвестиційний потенціал, використання якого національними економічними системами та окремими національними суб'єктами може сприяти підвищенню їх конкурентоздатності на світовому ринку, вирішенню поточних та перспективних завдань їх технологічного, соціального та іншого розвитку. Тому тема кваліфікаційної роботи Григор А.В. є актуальною.

Робота складається з трьох розділів, які за своєю логікою та ступенем виконання сприяють реалізації мети та завдань роботи. У першому розділі авторка кваліфікаційної роботи проводить аналіз теоретичних підходів до дослідження міжнародних інвестицій, на основі цього визначає їх сутність, а також розглядає механізми прояву міжнародних інвестицій в економіці. У другому розділі Григор А.В. аналізує існуючі тенденції залучення міжнародних інвестицій в національну економіку України, досліджує фактори їх впливу на конкурентоспроможність та адаптивну здатність України протистояти глобальним загрозам. У третьому розділі обґрунтовуються стратегічні напрями інвестиційної політики України щодо підвищення ефективності використання міжнародних інвестицій.

Зміст роботи повністю відповідає темі. Усі поставлені завдання виконані, мета кваліфікаційної роботи досягнута. Робота містить таблиці, діаграми та схеми, які в узагальненому вигляді демонструють отримані результати. Ці результати можуть бути використані у науково-дослідній діяльності, освітньому процесі, при розробці програм залучення іноземних інвестицій та стратегій післявоєнного відновлення України.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Григор А В. «Міжнародні інвестиції, як фактор зростання конкурентоспроможності та політичного впливу» є самостійною, завершеною працею і повністю відповідає встановленим вимогам. Зміст роботи, а також отримані результати заслуговують на оцінку «відмінно», а її автор на присвоєння кваліфікації магістра з міжнародних економічних відносин зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Рецензент: доцент кафедри
менеджменту, к. е. н., доц.

Олена ГРОШЕЛЄВА

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу магістра
здобувача вищої освіти групи 292М-24-1 Григор Анастасії Вадимівни
на тему «Міжнародні інвестиції, як фактор зростання
конкурентоспроможності та політичного впливу»

Як свідчить світова практика, формування сприятливих умов для залучення міжнародних інвестицій є одним із ключових факторів підвищення національної конкурентоздатності в сучасному глобалізованому світі, джерелом прогресивних структурних зрушень та технологічної модернізації країни. Ті національні економіки, які здійснили масштабні національні реформи у тому числі за рахунок ефективного використання міжнародних інвестиційних ресурсів у результаті пришвидшили темпи і якість свого розвитку, забезпечили умови для стійкого та сталого зростання. Зважаючи на це, тема кваліфікаційної роботи Григор А.В. є актуальною як для економічної науки, так і економічної практики.

Авторкою у якості мети даної кваліфікаційної роботи було визначено дослідження міжнародних інвестицій як чинника підвищення конкурентоспроможності та політичного впливу України, а також у розробку практичних рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційної політики держави. Для реалізації цієї мети було використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження та на їх основі отримано суттєві наукові результати. Зокрема, було обґрунтовано роль міжнародних інвестицій як інструменту економічного зростання та політичного впливу України, удосконалено підхід до оцінки інвестиційної привабливості з урахуванням безпекового фактору, рекомендовано механізми стимулювання інвестицій у стратегічні сектори економіки, зокрема оборонно-промисловий комплекс.

Робота виконана на високому рівні. Усі поставлені завдання виконані, мета кваліфікаційної роботи досягнута. Вона логічно побудована та достатнім чином ілюстрована.

У цілому кваліфікаційна робота Григор А.В. «Міжнародні інвестиції, як фактор зростання конкурентоспроможності та політичного впливу» є самостійною, завершеною працею і повною мірою відповідає встановленим вимогам до кваліфікаційних робіт магістерського рівня. Робота заслуговує на оцінку 95 «відмінно», а її автор на присвоєння кваліфікації магістра з міжнародних економічних відносин за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Науковий керівник:

професор кафедри економічної теорії та
міжнародних економічних відносин, д.е.н., проф.

Юрій ПИЛИПЕНКО